

BANKALARIN İFLASINDA İFLAS TASFİYESİ

Yrd. Doç. Dr. Oğuz ATALAY*

GİRİŞ

Ekonomik yaşamda önemli bir yeri olan bankaların kuruluşları, çalışma esasları, denetimleri ve nihayet mali durumlarının bozulması halinde alınacak tedbirler ve iflas sebepleri, diğer anonim şirketlerden farklı olarak, Bankalar Kanunu ile özel hükümlere tâbi kılınmıştır. Bankaların iflası pek sık rastlanılan bir olgu değildir. Geçtiğimiz yıllarda iflasına karar verilen üç bankanın (Marmarabank, TYT Bank ve İmpeksbank) iflas tasfiyeleri halen sürmektedir. Bankalar Kanunu m.68'de düzenlenen, "mali bünyenin düzeltilemeyecek derecede zayıflaması" sebebine dayanılarak iflaslarına karar verilen¹ bu bankaların iflas tasfiyelerinde uygulanacak hükümler bakımından, Bankalar Kanunu'nda ayrıntılı bir düzenleme mevcut değildir. Bankaların iflasında iflas tasfiyesine uygulanacak hükümler, Bankalar Kanununda getirilen bir kaç istisna (Bank m.68/5, 6, 7) dışında, aynen diğer iflasa tabi kişilere uygulanan genel hükümlerdir (İİK m.208-253)². Bu nedenle, bu çalışmada tüm hükümleri tekrarlamak yerine bazı hükümlerin bankaların iflası açısından uygulanması üzerinde durulacak ve Bankalar Kanunundaki özel hükümler ele alınacaktır.

A) İCRA VE İFLAS KANUNUNDAKİ HÜKÜMLERİN GEÇERLİLİĞİ

1. Genel Olarak

İflasına karar verilen bir banka inlisah ederek (TTK m.434, 1/8) tasfiye aşamasına girer ve bu anonim şirketin tasfiyesi İcra ve İflas Kanunu hüküm-

* DEÜ Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra -İflas Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

1 19.HD. 2.5.1995, 3628/3751; 17.11.1995, 7299/9852; 17.11.1995, 8699/9853

2 Ayrıntılı bilgi için bkz. BERKİN, N.M., İflas Hukuku, 4.Bası, İstanbul 1972, s.300-396; KURU, B., İcra ve İflas Hukuku,C.II, İflas ve Konkordato, Ankara 1971, s.254-349; POSTACIOĞLU, İ. E., İflas Hukuku İlkeleri, C.I, İstanbul 1978, s.99-215; ÜSTÜNDAĞ, S., İflas Hukuku, 4.Bası, İstanbul 1991, s.106-188

leri çerçevesinde gerçekleştirilir. Bir banka hakkında iflas kararı verilmesi üzerine bu kararı veren ticaret mahkemesi iflas kararını iflas dairesine bildirir. İflas dairesi de bu kararı ilan eder ve gerekli yerlere bildirir (İİK m.166, I, II). İflas dairesi, iflas kararını alır almaz bir yandan da müflis bankanın mallarının defterini tutar ve masa mallarının muhafazası için gereken tedbirleri almaya başlar (İİK m.208). Böylece başlayan iflas tasfiyesini³ birinci alacaklılar toplantısına kadar iflas dairesi yönetir. Bu aşamadan sonra tasfiye, seçilen iflas idaresi ve alacaklılar toplantısı tarafından yürütülür (İİK m.226, I). İflas tasfiyesinin başlaması için iflas kararının kesinleşmesi şart değildir, ancak ikinci alacaklılar toplantısının (İİK m.237 vd.) yapılabilmesi için iflas kararının kesinleşmiş olması gerekir (İİK m.164, II).

İcra ve İflas Kanununa göre tasfiye başlıca dört safhada gerçekleşir. Bunlar, (1) iflas masasının teşkili, (2) masanın idaresi, (3) malların paraya çevrilmesi ve (4) paraların paylaşılmasıdır. Masa mallarının satışından elde edilen para alacaklılara dağıtıldıktan sonra iflas, iflasın açılmasına karar veren mahkemenin kararı ile kapanır (İİK m.254). İflas tasfiyesinde özetle şu sıra izlenir:

- Masa mallarının tespiti ve muhafaza tedbirleri alınması
- İflas masasının teşkili ve tasfiye şeklinin belirlenmesi
- Alacaklıların davet edilmesi
- Birinci alacaklılar toplantısı ve iflas idaresinin seçilmesi
- İflas idaresince masa malları üzerindeki istihkak iddiaları hakkında karar verilmesi ve alacakların incelenerek sıra cetveli hazırlanması
- İkinci alacaklılar toplantısı
- Masa mallarının paraya çevrilmesi (ve çekişmeli alacakların devri)
- Paraların paylaşılması (ve aciz belgesi düzenlenmesi)
- İflasın kapanması.

2. İflas Masasının Teşkili

a) Masa Mallarının Defterinin Tutulması

İflasın açılmasına ilişkin kararın kendisine tebliğ olunması ile birlikte iflas dairesi derhal masa mallarının muhafazası için gerekli tedbirleri alır ve masaya giren malların tespitini (envanterini) yapar (İİK m.208; Niz. m.49,

3 Burada adi tasfiye (İİK m.219 vd.) hükümleri esas alınmıştır.

50). İflas dairesi bu çerçevede müflis bankanın mallarının defterini tutar. İflas davası sırasında, muhafaza tedbiri olarak defter tutulmuş olsa bile (İİK m.161), iflas kararından sonra iflas dairesince yeniden masa mallarının defterinin tutulması zorunludur⁴. Bu yükümlülük, iflasın açıldığı yerdeki iflas dairesi tarafından yerine getirilir. Bankanın tüm malvarlığının haczi kabul olduğundan, bu mal va haklar deftere geçirilir ve muhafaza tedbirlerine konu olur.

Masa mallarının defteri tutulurken müflis adına banka yönetim kurulu üyeleri hazır bulunarak, şirkete ait mal ve alacak haklarını iflas dairesine göstermek ve bildirmek, onun emrine hazır bulundurmak ve gerekli bilgileri vermek zorundadırlar (İİK m.209, I; Niz. m.42)⁵.

BanK m.83'e göre, "sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri bankaya ait sırları, bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları ve diğer görevliler... cezalandırılır". Burada sözü edilen banka sırrı, icra ve iflas dairelerine karşı geçerli değildir⁶. Zira İİK m.367'ye göre, "icra ve iflas dairelerinin borçlunun mevcuduna dair isteyeceği bütün malumatı, hakiki ve hükmi her şahıs derhal vermeye ve talep halinde bu dairelere teslim mecburdur".

Bankanın iflasında, müflis tüzel kişinin idare ve temsil ile görevli organının yardımı ve verdiği bilgiler, iflas dairesi için oldukça önemlidir. Çünkü bankanın iç işlerinin dışarıdan görülebilirliği ve kontrolü, bu işleri yürüten kişilerin (organın) yardımı olmaksızın oldukça güçtür. İflas dairesi, müflis banka hakkında en sağlıklı bilgiyi onun yöneticilerinden edinebilir. Banka yöneticilerinin bilgi verme yükümlülüğü birlikte, kurul olarak yerine getirilmek zorunda değildir; her üye tek tek bu yükümlülüğü yerine getirebilir. Zira bilgi verme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, bir hukuki işlem yapma veya temsil yetkisinin kullanılması değildir⁷.

4 BERKİN, s.302; GÜRDOĞAN, B., İflas Hukuku Dersleri, Ankara 1966, s.119; POSTACIOĞLU-İflas s.52; ÜSTÜNDAĞ-İflas s.107-108

5 ATALAY, O., Anonim Şirketlerin İflası, İzmir 1996, s.184; BERKİN, s.304; PEKCANİTEZ, H., Anonim Ortaklıkların İflası, Ankara 1991, s.64

6 ÜSTÜNDAĞ-İflas, s.110

7 ATALAY s.185; BETT, K., Der Konkurs der Aktiengesellschaft und ihre Erneuerung (Diss.), Leipzig 1904, s.33; HENZE, E., Der Konkurs der Aktiengesellschaft nach schweizerischem Recht (Diss.), Bern 1923, s.61; JAEGER/WEBER, Konkursordnung Kommentar, Bd.II, Berlin/New York 1973, SS. 207/208, Anm. 30. İflas tasfiyesi sırasında müflisi temsile yetkili yönetim kurulu üyeleri, bankanın yönetiminin iflas davasından önce devredildiği geçici yönetici bankanın bankanın yönetim kurulu değil, bu aşamadan önce görev bulunan kurul üyeleridir.

Banka yöneticilerinin bilgi verme yükümlülüğü yanında, tüm iflas tasfiyesi boyunca iflas idaresinin emri altında bulunma yükümlülükleri de vardır (İİK m.216). Bu yükümlülük tüm yönetim kurulu üyeleri için söz konusudur. Buna uymayan yönetim kurulu üyeleri, gerektiğinde zabıta kuvveti ile zorla getirilir. Yönetim kurulu üyelerinin bu yükümlülükleri iflas dairesinin (veya idaresinin) izni ile kalkar. Bu yükümlülüğe uymayan üyeler cezai yaptırımla karşılaşabilirler (İİK m.337, II; m.345). Bu düzenlemenin amacı, yönetim kurulu üyelerinin bilgi verme yükümlülüklerinin yerine getirilmesini ve bankanın tüm mal, hak ve alacaklarının tam olarak tespitini sağlamaktır.

İflas dairesi tarafından masa mallarının defteri müflise gösterilip, doğruluğu ve noksanlığı hakkında beyanda bulunması istenir (İİK m.215; Niz. m.42) Defterdeki kayıtlar hakkında beyanda bulunma yükümlülüğü, bankanın iflasında yönetim kurulu üyelerine düşer. Yönetim kurulu üyeleri, iflas dairesi tarafından kendilerine ibraz edilen defterdeki kayıtların doğru ve tamam olup olmadığı hakkında beyanda bulunmak ve defteri imzalamakla yükümlüdürler⁸.

Ayrıca yönetim kurulu üyeleri, tasfiye sırasında iflas idaresi tarafından kendilerine müracaat edildiğinde, masaya yazdırılan alacaklar hakkında da beyanda bulunmakla yükümlüdürler (İİK m.230). Yönetim kurulu üyelerinin bu konudaki beyanlarına göre, masaya yazdırılan alacağın müflis tarafından kabul edilip edilmediği anlaşılır ve tasfiye sonunda alacağını tam olarak alamayan alacaklılara verilen aciz belgesinde bu husus da belirtilir. İflastaki aciz belgesinin İİK m.68 anlamında borç ikrarını içeren bir belge sayılabilemesi için, aciz belgesindeki alacağın müflis tarafından kabul edilmiş olması zorunludur (İİK m.215, I)⁹.

b) Muhafaza Tedbirleri

Müflis bankanın mallarının defteri tutulurken deftere geçirilen malların muhafazası için gereken tedbirler de iflas dairesi tarafından alınır (İİK m.210, III). Kıymetli evrak olmayıp senet niteliği taşıyan veya ispat aracı olarak kullanılacak tüm belgeler de muhafaza altına alınmalıdır¹⁰. Ayrıca iflas dairesi tedbiren müflis bankaya ait işyeri, depo ve benzeri yerleri kapatıp mühürler, ancak bunların işletilmesi masa yararına olacaksa ilk alacaklılar toplantısına kadar daire denetiminde işletilmesince de karar verebilir

8 Karş. ATALAY, s.185

9 KURU-İflas, s.343

10 BERKİN, s.306

(İİK m.210, I, II). Müflisin kullanmadığı yerlerde bulunan eşyalar da muhafaza altına alınır (İİK m.210, V).

Müflis bankanın iflas masasına giren mevcudu muhafaza için iflas dairesi durumun gerektirdiği tüm diğer tedbirleri almaya da yetkilidir¹¹. İflas dairesinin aldığı muhafaza tedbirlerine karşı, banka yönetim kurulu tarafından, işlemin hadiseye uygun olmadığı iddiasıyla şikayet yoluna başvurulabilir¹².

3. İflas Tasfiyesinin Tatili

Masa mallarının defterinin tutulması ve kıymetlerinin takdir edilmesinden sonra, defterdeki kayıtlara göre iflas dairesi, banka hakkındaki iflas tasfiyesinin şekli hakkında bir karar verecektir. Defteri tutulan malların takdir edilen değerinin adi tasfiye masraflarını karşılamaya yetmeyeceği anlaşılıyor ise, iflas dairesi basit tasfiye usulünü uygular (İİK m.218, I). Ancak bu durumda iflas dairesi, yapacağı ilanla alacaklıları yirmi günden az ve iki aydan çok olmamak üzere belirleyeceği bir süre içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmeye davet eder. Bu süre içinde alacaklılardan biri adi tasfiyenin gerektirdiği masrafları peşin olarak verirse, basit tasfiye yerine adi tasfiye usulü uygulanır (İİK m.218, II).

Defteri tutulan malların bedeli adi tasfiye masraflarını karşılayabiliyorsa veya basit tasfiyenin yapılacağı ilanı üzerince, süresinde bir alacaklı tarafından masrafları peşin verilerek talep edilirse adi tasfiye uygulanır (İİK m.219).

İflas dairesince defter tutulması sırasında masaya ait mal bulunamazsa, iflas dairesi iflas tasfiyesinin tatiline karar verir ve bu kararı ilan eder. Bu ilanda belirtileceği gibi, ilandan itibaren 30 gün içinde alacaklılar tarafından masrafları peşin verilerek iflas tasfiyesine devam olunması talep edilebilir. Bu yönde bir talep gelmediği takdirde iflas dairesi, ticaret mahkemesinden iflasın kapanmasına karar verilmesini ister (İİK m.217). İflasın kapanması kararı da ilan edilir (İİK m.258, IV).

11 Örneğin, vadesi gelmiş poliçenin ibrazı, cırantalara müracaat hakkının korunması için protesto çekilmesi, zamanaşımını kesmek için takibe geçilmesi, bozulabilecek ve değeri hızla düşmekte olan malların acele satışı, acele davaların açılması, vadesi gelen alacakların tahsili, posta yoluyla müflise gelen tüm gönderilere el konulması gibi. BERKİN, s.306-307; GÜRDOĞAN, s.121-122.

12 BERKİN, s.307

İflas dairesi tarafından, masaya giren bazı mallar bulunur ve fakat bunların değerinin basit tasfiye masraflarını dahi karşılayamayacağı anlaşılırsa, bu durumda da tasfiyenin tatiline karar verilir¹³.

İflasına karar verilmiş bir bankanın, iflas tasfiyesinin tatilini gerektirecek derecede malvarlığından yoksun olması, teorik olarak mümkün ise de uygulamada bu durumla karşılaşılması pek mümkün görünmemektedir. Zira iflas aşamasından önce, bankanın devletçe sıkı bir biçimde denetime tabi tutulması ve mali durumu zayıflamış olan banka hakkında alınan idari tedbirler sayesinde, zamanında müdahale ile bankanın malvarlığının tamamen crimesi önlenecek ve tasfiyenin tatiline gerek kalmayacaktır. Ancak tüm bu denetim ve tedbirlere rağmen bankanın mevcudu tamamen erimişse veya mevcut mallar üzerinde üçüncü kişilere ait rehin hakları varsa ve paraya çevirme sonunda bu rehlinli alacaklar dahi karşılanamıyor ya da karşılanması durumunda geriye bir şey kalması mümkün görünmüyor ise, bu durumda iflas tasfiyesinin tatiline karar verilebilir¹⁴.

İflas tasfiyesinin tatili ve bunun sonunda iflasın kapanmasına karar verilmesi durumunda müflis banka, iflasın açılmasından önceki durumuna geri dönemeyeceği gibi, özellikle bazı malların bulunmasına rağmen bunların bedelinin tasfiye masraflarına yetmemesi sebebiyle tasfiyenin tatiline karar verilmesi durumunda şirketin ticaret sicilindeki kaydı da silinmeyecektir. Bu durumda tasfiyenin tatili sonucu verilen iflasın kapanması kararı üzerine, şirketin iflas kararı ile girdiği infisah hali (TTK m.343, I/8) devam eder. Ancak iflas tasfiyesinin yapılamayacağı anlaşıldığından, şirketin tasfiyesi Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre (TTK m.439-450) yürütülmek zorundadır¹⁵.

Bankaya ait hiç bir mal bulunamaması sebebiyle tasfiyenin tatili sonucu verilen iflasın kapanması kararı üzerine bu karar, iflas kararının bildirildiği yerlere, bu arada ticaret sicili müdürlüğüne de bildirilecektir (İİK m.166, II). Şirkete ait her hangi bir mal bulunamadığından, iflasın kapanması kararı üzerine ticaret sicil müdürü, anonim şirkete ait sicil kaydını silecek (TSN m.51) ve bankanın tüzel kişiliği de böylece sona erecektir¹⁶.

13 ANSAY, S., Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5.Bası, Ankara 1960, s.271; BERKİN, s.317; KURU-İflas, s.262

14 BERKİN, s.308

15 ATALAY, s.226

16 HENZE, s.120; PEKCANİTEZ-İflas, s.87

4. İflasın Kapanması

İflas tasfiyesi iflasın kapanması ile sona erer (İİK m.254). İflas masasına ait tüm mal ve haklar paraya çevrilip, paranın kesinleşen sıra cetveli ve buna göre düzenlenen pay cetveline göre alacaklılara dağıtılması (İİK m.250) ve gerekiyorsa aciz belgesi verilmesinden (İİK m.251) sonra, iflas tasfiyesinin sona ermesi için iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesinin iflasın kapanmasına karar vermesi zorunludur (İİK m.254). İflasın kapanması kararı, iflas kararı gibi ilan edilir; bu ilan iflas dairesince yapılır, ayrıca bu karar da iflas kararının bildirildiği yerlere bildirilir (İİK m.254, IV; m.166, II, III).

İflasın kapanması kararı ticaret sicil müdürlüğüne bildirilirken iflas dairesi, masa mallarının tasfiyesi sonunda geriye bankaya ait mal kalıp kalmadığını da bildirmelidir. Bankanın tüm malları tasfiyeye tâbi tutulup, geriye hiç bir mal veya hak kalmamış ise, bu durumda anonim şirket olan bankanın sicildeki kaydı silinecek ve tüzel kişiliği sona erecektir (TSN m.51)¹⁷. Ancak bankanın iflas tasfiyesi sonunda tüm alacaklılar alacaklarına tam olarak kavuşmuş ve geriye şirkete ait mal kalmış ise, bu durumda iflasın kapanması anonim şirket tüzel kişiliğinin sona ermesi sonucunu doğurmaz¹⁸. Bu ihtimalde, iflasın kapanması kararının ticaret siciline bildirilmesi üzerine anonim şirketin tüzel kişiliği devam eder, fakat banka müflis sıfatını korur. Ancak, iflas anonim şirketler için bir infisah sebebi olduğundan (TTK m.434, I/8), iflasın kapanması kararından sonra da infisah hali devam eder ve fakat bankanın tasfiyesi iflas hükümlerine göre değil Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre (TTK m.439-450) yürütülür¹⁹. Şirketin iflastan önceki durumuna dönmeye devam etmesi imkansızdır. Zira infisah etmekle, bankanın kuruluş amacı yerine tasfiye amacı geçmiştir; banka tüzel kişiliği de tasfiye sonuna kadar bu amaçla sınırlı olarak devam eder.

5. İflasın Kaldırılması Mümkün müdür?

a) Genel Olarak

İflas tasfiyesi sırasında bütün borçlarını itfa eden veya alacaklılarının muvafakatını alan banka için, iflasın bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması ancak "iflasın kaldırılması" kararı ile mümkündür. İflasın kaldırıl-

17 ATALAY, s.122

18 HENZE, s.120-121

19 HENZE, s.121; PEKCANITEZ-İflas, s.88

masına karar verilebilmesi için, bankanın iflas tasfiyesi sürerken bütün alacaklıların taleplerini geri almaları veya bunların alacaklarının tamamen iffa olunması ya da banka tarafından teklif olunan iflas içi konkordatonun tasdik edilmesi gerekir (İİK m.182, I).

İflasın kaldırılması bütün alacaklıların katılımı ile elde edilebilecek bir sonuç olduğu için, öncelikle iflas alacaklılarının belli olması gerekir. Bu ise en erken alacakların masaya yazdırılması için öngörülen sürenin (İİK m.219/2) sonunda belli olur. Dolayısıyla alacakların masaya kaydı için ön-görülen sürenin dolmasından önce iflasın kaldırılması istenemez²⁰. İflasın kaldırılması en geç iflasın kapanmasına kadar istenebilir (İİK m.182, II).

b) İflasın Kaldırılması Sebepleri

aa) Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almaları

Müflis, iflas tasfiyesi sürerken bütün alacaklılarının taleplerini geri aldıklarını yazılı belge ile ispat ederse iflasın kaldırılmasını talep edebilir (İİK m.182, I). Tüzel kişi müflislerde bu talep, o tüzel kişiyi temsile yetkili organ tarafından yapılır²¹. Alacaklıların taleplerini geri almaları kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Ancak talebin geri alınması, alacaktan feragat anlamına gelmez, sadece iflasın kaldırılmasına rıza gösterildiği açıklanmış olur²².

Bankaların, Bankalar Kanunu m.68'deki iflas sebebine dayanarak iflasına karar verilmiş olması durumunda, bütün alacaklıların taleplerini geri almaları sebebine dayanarak iflasın kaldırılması kanımızca mümkün değildir. Çünkü müflis bankanın en önemli alacaklılarından biri olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (Fon), Bank m.68/5 gereği mevduat sahipleri yerine bankadan olan alacağını, bankanın iflasını talep etmek surtiyle tahsile çalışmakla yükümlüdür. Bu konuda Fonun başka bir seçim hakkı yoktur. Bu nedenle, kendisine yüklenen iflası talep yükümlülüğünü sonuçsuz bırakacak bir biçimde iflasın kaldırılmasına muvafakat etmesi mümkün olmamalıdır.

Alacaklı sıfatını taşıyan Fonun, talebini geri alması mümkün olmadığından alacaklıların taleplerini geri almaları sebebiyle iflasın kaldırılmasının talep edilmesi de mümkün olmayacaktır. Ancak bazı alacaklıların iffa edil-

20 BERKİN, s.395; KURU-İflas, s.357; PEKCANİTEZ, H., "İflasın Kaldırılması (I)", AD 1982/4 (s.731-745), s.736-737.

21 KURU-İflas, s.359, dn.11; YILMAZ, E., İflas İdaresi, Ankara 1976, s.162; SÖLENTHALER, W., Widerruf des Konkurses (Diss.), Lachen 1958, s.14

22 ANSAY, s.304; KURU-İflas, s.358; PEKCANİTEZ-İflasın Kaldırılması (I) s.735.

mesi ve geri kalan alacaklıların ve taleplerini geri almaları durumunda da iflasın kaldırılması mümkün olduğundan²³, Fon alacağının itfa olunması ve diğer alacaklılarla anlaşma yapılarak taleplerini geri almalarının sağlanması durumunda, buradaki sebebe dayanılarak iflasın kaldırılmasının talep edilmesi mümkün olur.

Bankanın başka bir sebepten dolayı iflasına karar verilmiş olması durumunda ise yukarıda belirttiğimiz talebi geri alma yasağı işlemeyeceğinden bu sebebe dayanılarak iflasın kaldırılmasına karar verilebilecektir.

bb) Tüm Alacakların İtfa Edilmiş Olması

Tüm alacakların itfa edilmiş olması²⁴ sebebine dayanılarak iflasın kaldırılması ise bankaların iflasında da her zaman uygulama alanı bulabilir. Ancak buradaki iflanın kim tarafından ve nasıl yapılacağı üzerinde durulmak gerekir.

Borçlu olan müflis bankanın iflasına karar verilmekle, malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi iflas idaresine (veya dairesine) geçer ve banka yöneticilerinin ve bankayı temsile yetkili kişilerin, banka malvarlığından, şirket adına alacaklılara ödemede bulunma yetkileri de ortadan kalkar. Bu durumda iflas tasfiyesi sürerken bankanın, tasfiye dışında, alacaklılarının alacaklarını tek tek ödeme veya takas yoluyla itfa etmesi mümkün değildir.

Bu nedenle iflas tasfiyesi sırasında, alacaklıların alacaklarının itfa edilmiş olması, ancak alacaklıların borçlu bankayı ibra etmeleri veya bu alacakların banka adına üçüncü kişiler tarafından (örneğin, bankanın ortakları) itfa edilmesi şeklinde gerçekleşebilir.

Bankalar Kanunundaki özel iflas sebebine dayanılarak bankanın iflasına karar verilmiş olması durumunda, Fonun tüm alacağının Bank m.68/7 çerçevesinde, sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin iflas idaresi tarafından ödenmesi gerçekleşmiş ise, diğer alacaklıların alacaklarının yukarıda belirttiğimiz şekilde itfa edilmesi sağlanabildiğinde, bu hususun yazılı olarak belgelenmesi şartıyla, alacakların itfası sebebine dayanılarak iflasın kaldırılması, banka yönetim kurulu tarafından talep edilebilecektir.

23 KURU-İflas, s.359, dn.9

24 İtfa deyimi, ödeme, ibra ve takas gibi nedenlerle borcun son bulması anlamına gelir (PEKCANİTEZ-İflasın Kaldırılması (1) s.735, dn.2.

cc) İflas İçi Konkordatonun Tasdiki

İflas tasfiyesi sürerken, tüm anonim şirketler için olduğu gibi bankalar için de iflas içi konkordato (İİK m.309) talep edilebilmesi mümkündür. Aca-ba Bankalar Kanunundaki özel iflas sebebine dayanılarak bankanın iflasına karar verilmiş olması durumunda da bu mümkün olur mu?

Kanaatimizce bu soruya olumlu cevap vermek gerekir. Zira, Bankalar Kanununda bu imkanı bertaraf edecek nitelikte bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca iflas içi konkordatoda, konkordato teklifinin kabulüne veya reddine ikinci alacaklılar toplantısı karar verir (İİK m.309, II; m.249, m.297) ve konkordato teklifi alacaklılar tarafından kabul edilirse, iflas idaresinin talebi üzerine tasdik kararı, iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesince verilir (İİK m.309, II; m.298). Görüldüğü gibi burada Fonun kabul oyu vermeyeceği varsayılsa dahi Fon dışındaki diğer alacaklıların teklife kabul oyu vermeleri ve bu alacaklıların sayı ve alacak miktarı bakımından üçte ikiyi oluşturmaları durumunda iflas içi konkordatonun gerçekleşmemesi için hiç bir sebep bulunmamaktadır.

Kanaatimizce Fon, iflas içi konkordato teklifine kabul oyu veremez. Zira bu yetkisinin bulunduğunu kabul etmek, iflasın kaldırılmasına muvafakat etme yetkisinin bulunduğu kabulü anlamına gelir ki, iflas talebi ile yükümlü olan bir kuruluşun bu talepten vazgeçmesi mümkün değildir.

Fon alacağı, Bank m.68/5'e göre imtiyazlı olacaktır. Burada özel hükümle tanınmış bir imtiyaz söz konusudur ve sıra cetvelinde, İİK m.206'daki ilk beş sıradaki alacaklardan da önce gelir²⁵. Ancak özel kanunlarla düzenlenmiş imtiyazlı alacakların İİK m.297; II'de belirtilen, yani konkordatonun kabulü için aranan üçte iki çoğunluğun teşkilinde hesaba katılmayacak (ve konkordatodan etkilenmeyecek) olan imtiyazlı alacaklardan olup olmadıkları konusu açık değildir.

Bir görüşe göre, İİK m.297, II'de sözü edilen imtiyazlı alacaklar, sadece İİK m.206'nın ilk beş sırasında sayılan alacaklardır; özel kanunlarla dü-

24 İfa deyimi, ödeme, ibra ve takas gibi nedenlerle borcun son bulması anlamına gelir (PEKCANİTEZ-İflasın Kaldırılması (1) s.735, dn.2.

25 DEYNEKLİ/KISA, Hacıza ve İflasta Sıra Cetveli, İstanbul 1996, s.408; POSTACI-OĞLU, İ. E., "Cebri İcra Açısından Bankaların Tabii Olduğu Müteyyideler ve Bankalar Hakkındaki Kanun Hükmündeki 70 Sayılı Kararname Hükümleri", Bankalar ve 70 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname - Sempozyum, Ankara 16-17 Aralık 1983 (Tartışmalar), s.279; KARAYALÇIN, Y., "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu", Bankalar ve 70 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname - Sempozyum, Ankara 16-17 Aralık 1983, s.308.

zenlenen imtiyazlı alacaklar, salt bu niteleme gereği konkordato uygulaması bakımından da "imtiyazlı alacak" olarak işlem görmez²⁶.

Kanaatimizce, özel kanunlarda belirtilen imtiyazlı alacakların, sıra cetvelinde İİK m.206'daki imtiyazlı alacaklardan da önce yer alması şeklindeki uygulamaya²⁷ paralel olarak, konkordato uygulamasında İİK m.206'daki imtiyazlı alacaklardan daha güvencesiz bir duruma getirilmemeleri gerekir. Kısaca, Fon alacağının da konkordatodan etkilenmemesi²⁸ ve bu sebeple konkordatonun kabulü için gereken çoğunluğun teşkilinde hesaba katılmaması gerekir. Bu görüş kabul edildiğinde, diğer alacaklılar arasında yapılacak oylamada, iflas içi konkordato için aranan üçte iki (alacak ve alacaklı) çoğunluğu sağlandığı takdirde iflas içi konkordato yapılabilecek ve bu sebebe dayanılarak iflasın kaldırılması sağlanabilecektir.

İflas içi konkordatonun tasdik edilmesi durumunda iflasın kaldırılması sonucu kendiliğinden doğmaz. Tasdike ilişkin mahkeme kararı kesinleştiğinde mahkeme, durumu iflas idaresine bildirilir (İİK m.309, I V). Bunun üzerine iflas idaresi, iflasa karar veren (aynı zamanda konkordatoyu tasdik eden) ticaret mahkemesinden iflasın kaldırılmasını ister (İİK m.309, IV; m.182). Burada iflasın kaldırılmasını isteme iflas idaresine aittir. Müflis bankanın yönetim kurulu talepte bulunamaz²⁹.

c) İflasın Kaldırılmasının Sonuçları

İflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile iflas kararı bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkar ve müflis banka, iflasın açılmasından önceki durumuna döner³⁰.

İflasın kaldırılması kararı da iflas kararının bildirildiği yerlere ve bu arada ticaret siciline de bildirilir (İİK m.166, II). Bu bildirim üzerine Ticaret Sicil Müdürlüğü, banka hakkındaki iflas kaydını re'sen siler (TSN m.51). Böylece bankanın paraya çevrilmemiş bulunan malları veya paraya çevrilmiş işe kalan para bankaya teslim edilir³¹. Ancak daha önce iflas idaresi tara-

26 TANRIVER, S., Konkordato Komiseri, Ankara 1996, s.220, dn.240; TANRIVER/DEYNEKLİ, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996, s.98

27 DEYNEKLİ/KISA, s.407; KURU-C.III s.3008.

28 GÜRDAOĞAN, s.185; ÜSTÜNDAĞ-İflas s.219

29 KURU-İflas, s.359.

30 KURU-İflas, s.360-361; PEKCANİTEZ-İflasın Kaldırılması (1) s.742

31 BERKİN, s.398; KURU-İflas, s.361; PEKCANİTEZ-İflasın Kaldırılması(1) s.743.

findan geçici dağıtına yapılmış ise bu paralar geri istenemez. BanK m.68/7 uyarınca, sıra cetvelini kesinleşmeden Fona yapılan ödemeler de geri alınmaz.

Burada üzerinde durulması gereken husus, bankanın iflastan önceki durumuna dönmesinin ne anlama geldiğidir. İflasın kaldırılması üzerine banka, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme yetkisine de tekrar kavuşacak mıdır? Bu soruya olumsuz cevap vermek gerekir. Zira iflasın kaldırılması kararı üzerine banka, Fon tarafından iflasının istenmesi aşamasından önceki durumuna geri dönecektir. Bu durum ise Fonun iflas talebinden önce, idari tasarruflarla gerçekleşmiş olan sonuçların kendiliğinden ortadan kalkması anlamına gelmez. Yani banka iflastan kurtulmuş ve iflası hiç talep edilmemiş duruma gelir. Ancak iflas talebinden önce verilen, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması yolundaki karar (BanK m.68/1) ve banka yönetiminin geçici olarak başka bir bankaya devri işlemi kendiliğinden ortadan kalkmaz.

İflasın kaldırılması kararı ile iflas talebinden önceki durumuna dönen bankanın hukuki statüsü ise, bankanın kuruluş işlemlerini tamamlayıp, anonim şirket olarak tüzel kişilik kazanması ile Müsteşarlık (BanK m.10,11) tarafından faaliyete geçme izni verilmesi aşaması arasındaki hukuki statü ile aynı olur. Yani banka, tüzel kişilik olarak mevcuttur, fakat bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni yoktur. Bu durumda banka, söz konusu iznin kendisine verilebilmesi için, mali durumunu düzelttikten sonra Müsteşarlığa müracaat ederek talepte bulunabilir ve izin verildiği takdirde tekrar faaliyete devam edebilir. İzin verilmemesi durumunda, bu karara karşı idari dava yolu da açıktır.

B) BANKALAR KANUNUNDAKİ ÖZEL HÜKÜMLER

1. Genel Olarak

Bankalar Kanunu'nun 68nci maddesinin 5, 6 ve 7nci bentlerinde bankaların iflas tasfiyesine ilişkin olarak bazı özel hükümler getirilmiştir. Bu hükümler, Fonun imtiyazlı alacaklı sıfatı, birinci alacaklılar toplantısında iflas bürosu ve iflas idaresinin oluşumu ve Fon alacağının erken ödenmesine ilişkin ve İcra ve İflas Kanunu'ndaki hükümlere istisna oluşturan düzenlemelerdir.

Kanaatimizce BanK m.68/5-7'deki özel hükümleri, bir bankanın sadece BanK m.68'deki iflas sebebine dayanılarak iflasına karar verilmiş olması

durumunda değil, diğer iflas sebeplerinden ötürü iflasa karar verilmesi durumunda da uygulamak gerekir³². Çünkü kanun koyucu Bank m.68/6'da, "iflasına hükmolunan banka için" ifadesini kullanarak iflas kararı verilmiş olmasını öngörmüş, fakat "bu kanun hükümlerine göre" iflasa hükmolunmasını aramamıştır.

Ayrıca bu hükmün konuluş sebebi, bankanın iflasında muhtemelen en büyük alacaklı kitlesini oluşturacak olan tasarruf mevduatı sahipleri yarine geçen ve bir kamu kurumu olan TMSF'nun zarara uğramasını engellemek ve kötü niyetli banka iflaslarına karşı iflas idaresinin oluşumunu etkilemek suretiyle tasfiyeyi kontrol altına alarak suisitmalleri önlemektir.

Fon alacağıın, masanın nakit durumuna göre sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeden ödeneceğini öngören Bank m.68/7 hükmü, "Fon alacağı lehine getirilen" bir istisnadır ve iflas kararının dayandığı sebep konusunda ayrılmı yapılmaksızın, tüm iflas hallerinde bu ayrıcalıktan yararlanması gerekir. Keza Fon alacağını imtiyazlı alacak olarak niteleyen Bank m.68/5 ile getirilen istisna hükmü de, diğer özel kanun hükümleri ile getirilen imtiyazlı alacaklara ilişkin düzenlemelerle³³ aynı niteliktedir ve tüm iflas hallerinde uygulanmak gerekir.

Bank m.68/5-7'de getirilen istisnaların tüm iflas hallerinde uygulanması gereği, bir bankanın iflası hangi sebeple olursa olsun, Fonun o bankadan alacaklı konuma geleceği ve daima aynı hukuki korumadan yararlanması gerektiği düşüncesiyle açıklanabilir. Zira Fon, sigorta riskinin gerçekleşmesi üzerine, tasarruf mevduatı sahiplerine sigorta kapsamında ödeme yapması sonucu bankaya karşı alacaklı sıfatını kazanır. Normal olarak sigortada risk, bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin iptali (Bank m.12) ile gerçekleşir³⁴. Bu ise iflas öncesi tedbirler arasında Bank m.68'de düzenlenmiştir. Ancak, bankanın diğer sebeplerden biriyle iflas etmesi durumunda da iflas, anonim şirketler için infisah sebebi olduğundan (TTK m.434, I/8), bankanın amacı ve ehliyeti değişikliğe uğrayacak ve tasfiye amacı ile sınırlanacaktır. Yani mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi (ehliyeti) kendiliğinden ortadan kalkacak ve mevduat sigortasındaki risk gerçekleşmiş olacaktır. Böylece Fon, Bank m.68/5'de olduğu gibi, sigorta kapsamındaki mevduatı ödeme borcu altına girecek ve

32 Aynı yönde bkz. DEĞNEKLİ/KISA, s.409. Karşı görüşte REİSOĞLU, S., Bankalar Kanunu Şerhi, Ankara 1988, s.517.

33 DEĞNEKLİ/KISA, s.407-411; KURU-C.III s.3007-3008

34 KARAYALÇIN-Sempozyum, s.307; TEKİNALP, Ü., Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 1988, s.233

alacaklı sıfatını kazanacaktır. İşte bu sıfatın kazanılmasından itibaren, bankanın İcra ve İflas Kanunu'ndaki bir sebeple iflasında, Bank m.68'deki sebeple iflas etmesine nazaran daha zayıf hale gelmesini haklı kılacak bir gerekçe yoktur.

2. Birinci Alacaklılar Toplantısı

a) İflas Bürosunun Oluşumu

Ticaret mahkemesince verilen iflas kararından sonra, iflas dairesi tarafından tutulan masa mallarının defterine göre, malların bedelinin adi tasfiye masraflarını karşılayacağı anlaşılırsa adi tasfiye hükümleri uygulanır.

Adi tasfiye, iflas dairesinin yapacağı bir ilan ile başlar; bu ilan adi tasfiyeye karar verilmesinden itibaren en geç on gün içinde yapılır (İİK m.219, I; m.166, II). Bu ilan ile alacaklılar, alacaklarını (ve istihkak iddia edenler bu iddialarını) ilandan itibaren bir ay içinde bildirmeye davet olunurlar (İİK m.219, II).

Adi tasfiyenin ilanından sonra en geç on gün içinde ve ilanda belirtilen yer, gün ve saatte birinci alacaklılar toplantısı (İİK m.221-225) yapılır. Birinci alacaklılar toplantısına iflas müdürü veya yardımcısı başkanlık eder (İİK m.221, I).

Kural olarak birinci alacaklılar toplantısında başkan, alacaklı oldukları tercihan noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut İİK m.68/b ve m.150/T'de belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı ya da temsilcileri ile birlikte bir "büro" oluşturur (İİK m.221, I). Buna iflas bürosu diyoruz.

İflas bürosunun görevi, birinci alacaklılar toplantısında kullanılacak olan oyların geçerli olup olmayacakları konusunda karar vermektir (İİK m.221, IV). Ancak bu karar, bir alacaklının alacaklı sıfatının bulunup bulunmadığı, yani alacağın mevcut olup olmadığı hususunda olamaz. Bu yolda karar verme yetkisi iflas idaresine aittir (İİK m.230).

Bankaların iflası bakımından İİK m.221'deki büronun oluşumuna ilişkin olarak, Bank m.68/6 ile bir istisna getirilmiştir. Bu hükme göre, "iflasına hükmolunan bir banka için İcra ve İflas Kanununun 221'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre teşkil olunacak büro, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu temsilcisi katılmaksızın toplanamaz".

Burada, birinci alacaklılar toplantısına başkanlık eden iflas müdürünün büro üyelerinin seçimi konusundaki takdir yetkisine bir sınırlama getirilmektedir. Eğer başkan buraya bir kişi seçecekse, bu kişi Fon temsilcisi olmak zorundadır; iki kişi seçmeye karar verirse, bunlardan biri mutlaka Fon temsilcisi olacak, diğeri iflas müdürü tarafından seçilecektir. Fon temsilcisinin yer almadığı bir büro oluşumu kanuna aykırı olacak ve bu büronun işlem ve kararları ilgililer tarafından şikayet (İİK m.16) yoluyla iptal ettirilebilecektir (İİK m.221, IV). Bank m.68/6'nun büronun oluşumuna ilişkin emredici nitelikteki bu hükmüne aykırılık durumunda şikayet süreye tâbi olmak gerekir. Şikayet üzerine birinci alacaklılar toplantısının iptaline ve yenilenmesine karar verilmesi uygun olur.

b) Toplantı Nisabı

Birinci alacaklılar toplantısında toplantı nisabı, toplantıya katılan alacaklılar veya temsilcilerinin, bilinen alacaklar tutarının en az dörtte birini temsil etmeleri durumunda hasıl olur. Toplantıda hazır bulunanlar beş kişiden az ise bunların, alacak tutarının en az yarısına sahip olmaları şarttır (İİK m.221, II).

Birinci alacaklılar toplantısında toplantı nisabına ilişkin bu hükme, Bank m.68/6 (ikinci cümle) ile önemli bir istisna getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre, toplantıya katılan alacaklıların sayısı ne olusa olsun birinci alacaklılar toplantısı gerçekleştirilerek büro oluşturulacak ve birinci alacaklılar toplantısının yetkili olduğu konularda karar verilebilecektir (İİK m.224). Bu hüküm, iflas tasfiyesinin sürüncemede bırakılmasının engellenmesi amacıyla yöneliktir.

c) İflas İdaresinin Oluşumu

Birinci alacaklılar toplantısının en önemli görevi, iflas idaresine aday göstermektir. İİK m. 223, Te göre iflas idaresi üç kişiden oluşur. Birinci alacaklılar toplantısında, alacaklıların oylarıyla iflas idaresi için altı aday gösterilir. Bu adaylardan dört tanesi, alacak tutarına göre çoğunluğu oluşturanlarca, iki tanesi de alacaklı sayısı itibariyle çoğunluğu oluşturanlarca seçilir ve iflas müdürü tarafından icra tetkik merciine bildirilir. Tetkik mercii, iflas idaresini oluşturacak üç kişiden ikisini alacak miktarı çoğunluğuna sahip olanların gösterdiği dört aday arasından, birini ise alacaklı çoğunluğunun gösterdiği iki aday arasından seçer (İİK m.223, I).

Bankalar Kanunu, bir bankanın iflası durumunda iflas idaresinin oluşumu bakımından yukarıdaki düzenlemeye bir istisna getirmiştir. Buna göre, "İflas idare memurları, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca teklif ve Müsteşarlıkça kabul edilen yeter sayıda kişiden oluşur" (BanK m.68/6, son cümle).

Bu hüküm karşısında, acaba birinci alacaklılar toplantısının iflas idaresine aday gösterme görevi (ve yetkisi) ve dolayısıyla icra tetkik merciinin iflas idare memurlarını seçme yetkisi ortadan kalkmış mıdır? Yoksa Müsteşarlığın yetkisi sadece iflas idaresinin kaç kişiden oluşacağını belirleme konusuna mı münhasırdır?

Kanaatimizce BanK m.68/6 ile, iflas tasfiyesinde birinci alacaklılar toplantısının en önemli görevi olan, iflas idaresine aday gösterme görevi ve dolayısıyla bu konuda karar alma yetkisi ortadan kaldırılmıştır. Aday gösterme olmayacağı için, icra tetkik merciinin iflas idare memurlarını seçme yetkisinden de söz edilemez. Bankaların iflasında iflas idaresinin kaç kişiden oluşacağı ve bu kişilerin kimler olacağı konusunda karar verme yetkisi, Fonun teklifi üzerine Müsteşarlığa tanınmıştır. Uygulama da bu yöndedir. Müsteşarlığa sadece iflas idare memurlarının sayısı konusunda karar verme yetkisi tanındığı kabul edilseydi, bu yorum tarzı, aday belirleme, bu adayların sayısı, adayların ve seçilecek kişilerin alacak ve alacaklı çoğunluğuna göre dağılımı konularında sorunlar çıkaracağı gibi, iflas idare memurları arasında Fon temsilcisinin bulunması zorunluluğu da açıkça ifade edilmediği için, iflas tasfiyesini Fonun denetimi altına sokmak şeklindeki düzenleme amacına da uygun olmazdı.

Bankalar Kanunu'nda ikinci alacaklılar toplantısı konusunda özel bir düzenleme bulunmadığından, bu toplantının görev ve yetkileri, İcra ve İflas Kanunu'na (İİK m.194; m.226; m.228; m.237; m.238; m.241; m.245) tabi olacak ve dolayısıyla Fonun ikinci alacaklılar toplantısı kararlarında etkili olma bakımından bir yetkisi de olmayacaktır. Oysa iflas tasfiyesinde en geniş yetkili oluşum ikinci alacaklılar toplantısıdır.

3. Sıra Cetvelinin Düzenlenmesi ve Fonun İmtiyazlı Alacaklı Sıfatı

İflasta sıra cetvelinin düzenlenmesi görevi iflas idaresine aittir (İİK m.232). İflas idaresi sıra cetvelini İİK m.206 ve m.207'deki hükümler çerçevesinde hazırlar³⁵. Bu hükümler bankaların iflasında da uygulanır.

35 Ayrıntılı bilgi için bkz. DEYNEKLİ/KISA, s.347-493; KURU-İflas, s.302-305

Bankaların iflasında sıra cetveline ilişkin olarak getirilen özel düzenleme, Fonun tasarruf mevduatı sahiplerine yaptığı ödemeler için alacaklı olduğu miktarın "imtiyazlı alacak" niteliğinde olduğunu öngören Bank m.68/7'dir. Bu hükme göre, "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, ödediği tasarruf mevduatı için ... iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder".

Kanun koyucu, iflasta alacakları rehinli, imtiyazlı ve adi alacaklar olarak ayırmış (İİK m.206) ve hangi alacakların imtiyazlı olduğunu İİK m.206'nın ilk beş sırasında sayarak belirtmiştir. Diğer taraftan bazı özel kanunlarla, İİK m.206'daki hangi sıraya gireceği belirtilmeksizin bazı alacaklar "imtiyazlı alacak" olarak nitelendirilmiş³⁶, bazı alacaklara ise, İİK m.206'daki ilk beş sıradan hangisine gireceği belirtilerek imtiyazlı alacak sıfatı tanınmıştır³⁷.

Bir bankanın iflasında Fon alacağını imtiyazlı alacak olarak niteleyen Bank m.68/5, bu alacağın İİK m.206'daki hangi sıraya dahil olacağını belirtmemiştir. Bu nitelikteki diğer imtiyazlı alacaklar gibi Fon alacağının da İİK m.206'daki bir sıraya kıyas yoluyla dahil edilmesi mümkün olamayacağından, sıra cetveli düzenlenirken, rehinli alacaklardan sonra ve fakat İİK m.206'daki ilk beş sırayı oluşturan imtiyazlı alacaklardan daha önde yer alması gerekir³⁸.

Özel kanunlarda düzenlenip, hangi sırada yer alacağı belirtilmeyen imtiyazlı alacaklar arasındaki ilişki konusunda da her hangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce bu alacakların kendi arasındaki ilişki de ise, İİK m.207 uygulanmalıdır. Buna göre, aynı sıradaki alacaklar arasında eşitlik esastır ve bir sıraya düşen para, bu sırada yer alan bütün alacaklılara, alacakları oranında eşit olarak paylaşılır³⁹.

4. Erken Ödeme

Bankanın iflasında Fon alacağının imtiyazlı alacak olarak nitelenmesi yanında ek bir imtiyaz daha tanınmıştır. Bank m.68/7'ye göre, "İflasına hükümlenene bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna olan borçları, masanın nakit durumuna göre İcra ve İflas Kanununun 232'nci maddesinde gös-

36 Ayrıntılı bilgi için bkz. DEYNEKLİ/KISA, s.407-411; KURU-İfla,s s.247-250.

37 DEYNEKLİ/KISA, s.417-419; KURU-İfla,s s.249

38 DEYNEKLİ/KISA, s.407-408; KARAYALÇIN Sempozyum, s.308; KURU-C.III s.3008; KURU-İfla,s s.249; POSTACIOĞLU-Sempozyum, s.279.

39 DEYNEKLİ/KISA, s.420; KURU-İfla,s s.253

terilen sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenir". Bu düzenleme ile Fon alacağına "erken ödeme" imtiyazı getirilmiştir.

Kural olarak iflasta paraların paylaşılması, sıra cetvelinin kesinleşmesinden sonra iflas idaresince düzenlenen pay cetveli ve son hesap (İİK m.247) çerçevesinde ve bunların kesinleşmesinden sonra yapılır⁴⁰. Fon alacağına tanınan bu erken ödeme imtiyazı, İİK m.252'de düzenlenen "muvakkat dağıtma"nın özel bir türü olarak da nitelendirilemez. Zira muvakkat dağıtma, sıra cetveline karşı itiraz (İİK m.235, I) süresinin bitiminden sonra, fakat sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeden yapılabildiği halde, Fon alacağının erken ödenmesinde, bundan farklı olarak, itiraz süresinin geçmesine gerek yoktur. Ayrıca, ödeme ikinci alacaklılar toplantısının veya iflas idaresinin takdirine⁴¹ bırakılmamıştır. Burada iflas idaresi re'sen masanın nakit durumuna göre, sıra cetveli hazırlanır hazırlanmaz Fon alacağını ödemek zorundadır; bu işlemi geciktirdiğinde iflas idaresine karşı süresiz şikayecî yoluna gidilebilir.

İflas idaresi, Fona erken ödeme yapmadan önce "muvakkat pay cetveli" hazırlamak ve bunun kesinleşmesini beklemek zorunda mıdır? İİK m.252'ye göre muvakkat dağıtma yapılabilmesi için zorunlu olan bu hususların⁴², Bank m.68/7 hükmü karşısında gerekli olmadıkları kanaatindeyiz. Zira, buradaki özel imtiyaz ile sadece Fona ödeme yapılması öngörülmüş, aynı zamanda diğer alacaklılara da dağıtım yapılması amaçlanmamıştır. Bu nedenle, tüm alacaklılar için yapılan muvakkat dağıtmada geçerli olan hükümlerin, Fon alacağının erken ödenmesinde uygulanmasını aramak uygun olmaz.

Erken ödeme imtiyazına sahip olan Fon alacağının miktarı konusunda, diğer alacaklılar tarafından sıra cetveline itiraz davası açılabilir mi? Bu konuda özel bir hüküm yoktur. Bu nedenle genel hükümler burada da uygulanacak ve bankanın iflasında sıra cetveline itiraz davası açma konusunda her hangi bir kısıtlama söz konusu olmayacaktır. Erken ödeme yapılmış olup olmaması, diğer alacaklıların sıra cetveline karşı itiraz davası açmalarına engel değildir.

40 KURU-İflas, s.336-339,340.

41 KURU-İflas, s.341

42 KURU-İflas, s.341,s.342, dn.7

SONUÇ

Bankaların iflası hangi sebepten olursa olsun iflas tasfiyeleri, kural olarak İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir. Ancak Bankalar Kanunu, bankaların iflası durumunda en önemli alacaklı sıfatını taşıyacak olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun alacağına mümkün olduğunca çabuk ve yüksek miktarda kavuşmasını sağlamak ve iflas tasfiyesi sırasında uygulamada görüldüğü üzere, iflas idaresinin müflis tarafından etkilenmesi ve tasfiyenin sürüncemede bırakılmasının önüne geçmek için bazı özel hükümler sevk etmiştir. Öte yandan, açık hüküm bulunmadığı halde, bankaların iflas tasfiyesinde, İcra ve İflas Kanunundaki bazı hükümlerin uygulanışında, bankanın ve iflası talep etmiş olan Fonun özel durumları sürekli göz önünde tutulmak gerekir. Bankanın iflas tasfiyesi sürerken, iflasın kaldırılması mümkündür. Ancak Fonun, diğer alacaklılar gibi, iflasın kaldırılmasına muvafakat etmesi mümkün değildir, zira bu kurum, bankanın iflasını istemek zorundadır ve bu talebinden vazgeçmez.

Bankaların İflasında iflas tasfiyesine uygulanacak hükümler, bazı sorunlara net bir biçimde cevap verememektedir. Uygulamada çıkabilecek bu sorunlara ilişkin düzenleme boşlukları yargı kararlarıyla doldurulabilecek ise de yapılacak kanun bakımından bu hususlarda açık düzenlemelere gidilmesi, belirsizliklerin giderilmesi bakımından yerinde olacaktır. Bu anlamda, Bankalar Kanunu m.68'de yapılacak değişikliklerle, iflas idaresinin oluşumu, yetkileri, birinci ve ikinci alacaklılar toplantısının yetkileri, Fon alacağının sırası bakımından özel hükümlere yer verilmesi uygun olur.

KAYNAKÇA

- ANSAY, S., Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5.Bası, Ankara 1960
- ATALAY, O., Anonim Şirketlerin İflası, İzmir 1996
- BERKİN, N. M., İflas Hukuku, 4.Bası, İstanbul 1972
- BETT, K., Der Konkurs der Aktiengesellschaft und ihre Erneuerung (Diss.), Leipzig 1904
- DEYNEKLİ/KISA, Hacizde ve İflasta Sıra Cctveli, İstanbul 1996
- GÜRDOĞAN, B., İflas Hukuku Dersleri, Ankara 1966
- HENZE, E., Der Konkurs der Aktiengesellschaft nach schweizerischem Recht (Diss.), Bern 1923
- JAEGER/WEBER, Konkursordnung Kommentar, Bd.II, Berlin/New York 1973
- KARAYALÇIN, Y., "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu", Bankalar ve 70 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname - Sempozyum, Ankara 16-17 Aralık 1983, s.281-313
- KURU, B., İcra ve İflas Hukuku, C.II, İflas ve Konkordato, Ankara 1971
- KURU, B., İcra ve İflas Hukuku, C.III, Ankara 1993
- PEKCANITEZ, H., Anonim Ortaklıkların İflası, Ankara 1991
- PEKCANITEZ, H., "İflasın Kaldırılması(1)", AD 1982/4 (s.731-745)
- POSTACIOĞLU, İ. E., İflas Hukuku İlkeleri, C.I, İstanbul 1978
- POSTACIOĞLU, İ. E., "Cebri İcra Açısından Bankaların Tabi Olduğu Müeyyideler ve Bankalar Hakkındaki Kanun Hükmündeki 70 Sayılı Kararname Hükmüleri", Bankalar ve 70 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname - Sempozyum, Ankara 16-17 Aralık 1983, s.247-270.
- REİSOĞLU, S., Bankalar Kanunu Şerhi, Ankara 1988.
- SOLENTHALER, W., Widerruf des Konkurses (Diss.), Lachen 1958
- TANRIVER, S. Konkordato Komiseri, Ankara 1996
- TANRIVER/DEYNEKLİ, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996
- TEKİNALP, Ü., Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 1988
- ÜSTÜNDAĞ, S., iflas Hukuku, 4.Bası, İstanbul 1991
- YILMAZ, E., İflas İdaresi, Ankara 1976